

Mode- og tekstilbranchens økonomiske betydning i Danmark

Mode- og tekstilbranchen¹ er en dansk styrkeposition, der er internationalt anerkendt og udgør et vigtigt eksporterhverv, som sætter Danmark på verdenskortet som en kreativ nation. I 2018 eksporterede virksomheder inden for mode- og tekstilbranchen for 35 mia. kr. og i 2019 for 31 mia. kr., hvilket gør mode og tekstil til den fjerdestørste varegruppe i den danske vareeksport. Branchen består af ca. 7.200 virksomheder og beskæftiger knap 29.000 medarbejdere, hvoraf størstedelen er mikrovirksomheder og SMV'er.

Mode- og tekstilbranchen før COVID-19

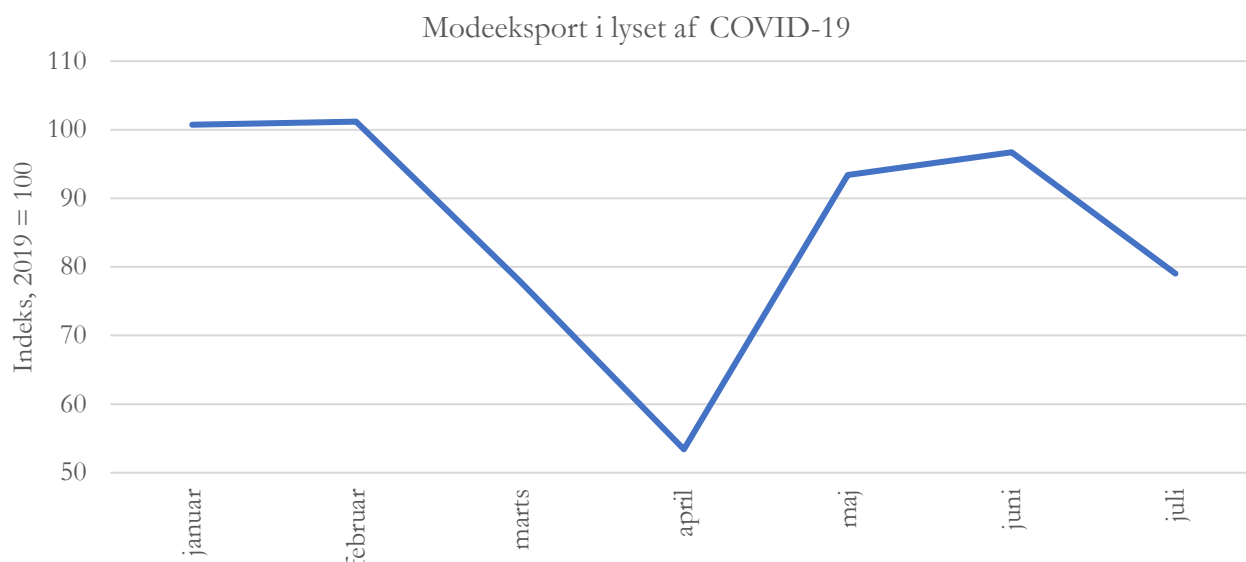
Mode- og tekstilbranchen har i de senere år været en branche i vækst. Fra 2015 til 2018 er eksporten af dansk mode steget med gennemsnitligt 1,5 mia. kr. om året. En undersøgelse fra Dansk Mode & Textil viser, at 2019 var første gang i ti år, hvor beklædningsbranchens samlede omsætning faldt.

Udfordringsbilledet for mode- og tekstilbranchen under COVID-19

Et udsat erhverv under COVID-19

Mode og tekstil var et af de erhverv, som tidligst mærkede konsekvenserne af COVID-19 i form af annullerede ordrer, generel tilbagegang i privatforbruget, udfordring med adgang til materialer til fx beklædning, fodtøj, tekstiler herunder naturmaterialer, lukkede indkøbscentre og tomme lufthavne, hvor mange af erhvervets butikker er placeret. Modebranchen var et særligt sårbart erhverv for nedlukningen og opbremsningen i privatforbruget, da det er præget af, at nye kollektioner og designs sættes i gang ét år, før de sælges i butikkerne. Derudover er varerne udpræget sæsonaktuelle, hvorfor de er vanskeligere at omsætte senere på året.

Figur 1

Kilde: Egne beregninger på vegne af Danmarks Statistik²

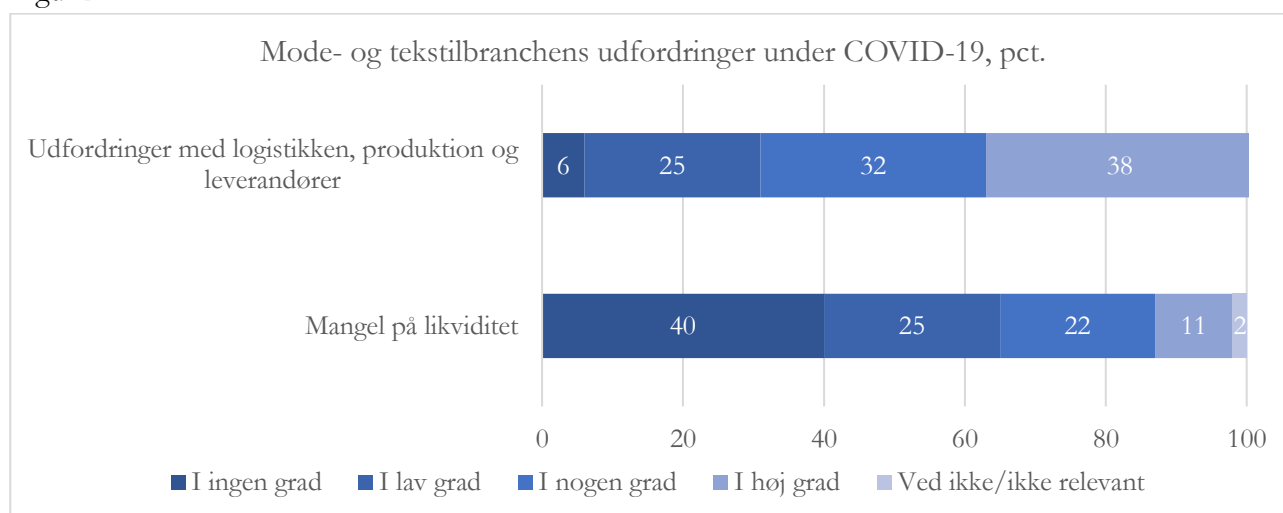
¹ Mode- og tekstilbranchen omfatter designvirksomheder, der arbejder med fx grafisk og visuelt design, bolig- og beklædningsvirksomheder, der bl.a. beskæftiger sig med formgivning og produktion af møbler, interiør, tekstiler, modevarer, tasker, fodtøj, ure og smykker.

² Figuren er opgjort for varegruppen *beklædningsgenstande- og tilbehør samt fodtøj*.

Figur 1 illustrerer, at mode- og tekstilbranchen mærkede konsekvenserne af COVID-19 allerede i marts netop hvor nedlukningen begyndte, med et kraftigt dyk i eksporten sammenlignet med samme periode i 2019. I takt med at restriktionerne blev ophævet, tegnede der sig et lysere billede, men har også været udfordret hen over sommeren med mindre eksport.

Genstartsteamet har foretaget en undersøgelse³, der viser, at 70 pct. af virksomhederne inden for mode- og tekstil under COVID-19 i nogen eller i høj grad har oplevet udfordringer med logistik, produktion og leverandører jf. figur 2. Virksomhederne påpeger særligt, at udfordringerne var forårsaget af inden- og udenlandske restriktioner. Nedlukninger medførte, at produktionen stoppede, virksomhederne oplevede længere og forsinkede leveringstider og ikke mindst lukning af fysiske butikker. Grænselukninger har forhindret fysiske møder og besøg både hos kunder og leverandører, hvilket flere virksomheder påpeger har medført et fald i salg. Grænselukninger og forsamlingsforbud har ligeledes betydet afløsning af internationale udstillinger og messer, som er centrale elementer for erhvervets salg i den traditionelle forretningsmodel. Nedlukningerne i foråret ramte derfor virksomhedernes salg inden for mode og tekstil særlig hårdt.

Figur 2

Kilde: Genstartsteamets undersøgelse⁴

Mode- og tekstilerhvervet har også været udfordret af pres på virksomhedernes likviditet under COVID-19. Genstartsteamet vurderer, at mangel på likviditet særligt var en udfordring i forbindelse med udbruddet af COVID-19 i Europa i foråret 2020, og det er forventningen, at mange mode og tekstilvirksomheder vil opleve samme mangel på adgang til likviditet under en evt. anden bølge af corona. En af grundene hertil, var bl.a. at mange virksomheder i marts-april oplevede udfordringer med at få de forudbetalte forårs- og sommervarer leveret til butikkerne i Europa grundet nedlukninger på tværs af

³ I forbindelse med arbejdet i genstartsteamet er der gennemført en undersøgelse for at få et mere præcist billede af mode- og tekstilbranchen samt udfordringsbilledet under COVID-19. Undersøgelsen er distribueret til ca. 500 virksomheder blandt Dansk Mode & Textils medlemmer samt Guldsmedebranchens Leverandørforening og Lifestyle & Design Cluster. Undersøgelsen er gennemført af 121 virksomheder og har 14 delvise besvarelser. På trods af en lav svarprocent anses undersøgelsen som repræsentativ, idet respondenterne kommer fra forskellige delbrancher såsom tekstil, beklædning og tilbehør, møbler og interiør, fodtøj og smykker.

⁴ Tallene er afrundet

landene. Flere danske mode- og tekstilvirksomheder lå derfor inde med store varelagre, som ikke kunne afsættes, og mange oplevede på den baggrund store likviditetsudfordringer. En undersøgelse af Dansk Mode og Textil fra august 2020 viser, at 15 pct. af branchens virksomheder forventer, at de vil opleve alvorlige likviditetsproblemer, når hjælpepakkerne udløber og moms og skat skal tilbagebetales. Brancheorganisationen vurderer, at det særligt er de mindste virksomheder i branchen, der vil opleve udfordringer.

Optimistisk syn på fremtiden

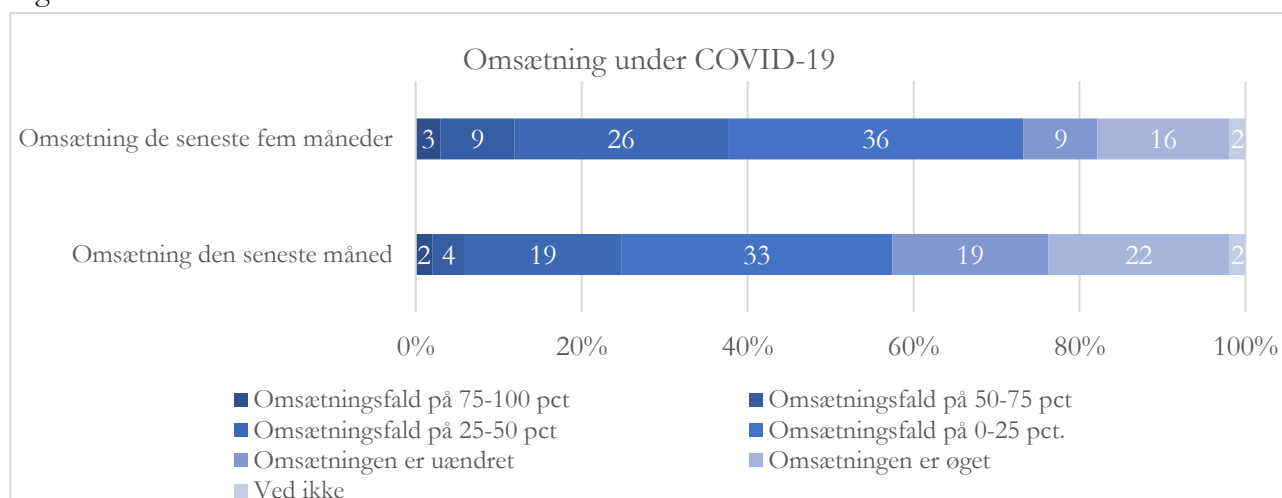
Dansk Mode & Textil har løbende undersøgt deres medlemmers udfordringer under COVID-19 fra april 2020 og frem. Undersøgelserne viser, jf. tabel 1, at mode- og tekstilvirksomhederne gradvist er blevet mere optimistiske med hensyn til deres forventninger til 2020. I april oplevede 21 pct. af branchens virksomheder sig lukningstruede. På dette tidspunkt var store dele af Danmark under nedlukning, virksomhederne var usikre om muligheden for at opnå hjælpepakker og for at opretholde likviditeten. Derudover havde mange virksomheder ikke overblik over, hvordan salget på hjemme- og eksportmarkedet ville udvikle sig for året. I maj var andelen faldet til 12 pct., hvilket bl.a. skyldtes, at salget i butikkerne var kommet i gang igen, nethandlen havde vist sig gavnlig, hjælpepakkerne havde en positiv effekt og virksomhederne havde formået at reducere omkostninger og delvist sikre likviditeten. Det optimistiske syn på fremtiden er også synlig i branchens forventning til omsætningen i 2020 ift. 2019.

Tabel 1			
	April	Maj	August
Andel af branchen som føler sig lukningstruet	21 pct.	12 pct.	
Forventet omsætning for 2020 (2019 = 100)	70	75	90

Kilde: DM&T, 2020:2-3

Det samme billede gør sig gældende i undersøgelsen blandt virksomhederne, som viser, at omsætningsfaldet ikke har været så markant, som antaget i marts-april, jf. figur 3.

Figur 3

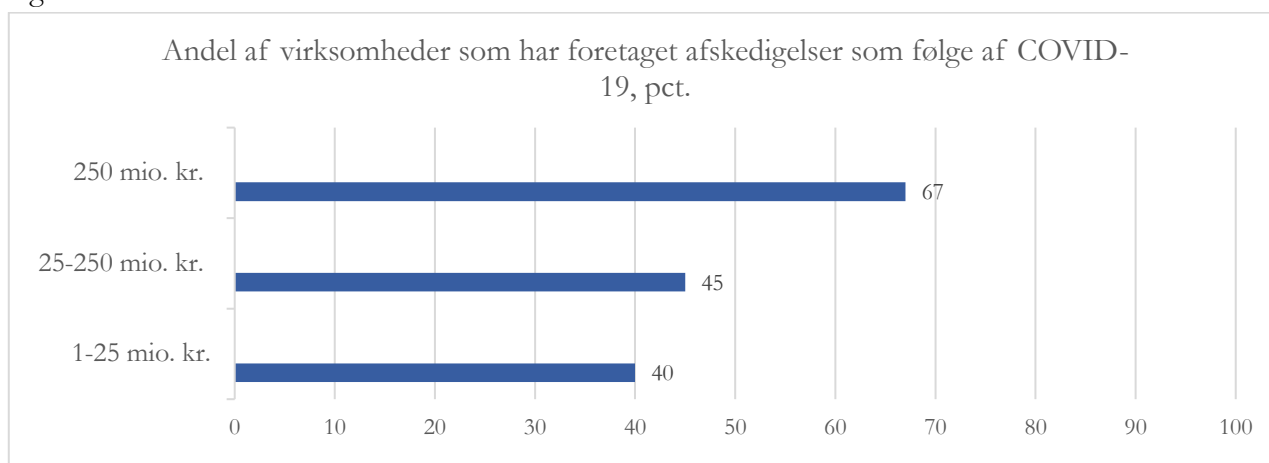
Kilde: Genstartsteamets undersøgelse⁵

Konsekvenserne af en anden bølge af COVID-19

Mode- og tekstilerhvervet er således særlig sårbare over for nedlukninger som skete under COVID-19, da virksomhederne har meget likviditet bundet i produktion, lagre mv. Virksomhederne bliver derfor ramt som det første, når salget bremser op. Men undersøgelserne viser på den anden side, at virksomhederne kunne hurtigt komme tilbage til normalen, når restriktionerne lempes. Det er derfor genstartsteamets vurdering, at mode- og tekstilerhvervene igen vil blive hårdt ramt af en evt. anden bølge af COVID-19. Følgerne afhænger af, hvor langvarig nedlukningerne og restriktionerne vil være og hvorvidt virksomhederne har adgang til likviditet og eksportkreditforsikring, som kan holde hånden under erhvervet.

COVID-19 krisen har ligeledes medført afskedigelser i mode- og tekstilbranchen, som også forventes at fortsætte i anden halvdel af 2020. En undersøgelse viser, at 47 pct. af virksomhederne har foretaget afskedigelser som følge af COVID-19, og 32 pct. forventer ligeledes at foretage afskedigelser i 2. halvår af 2020. Til sammenligning har andelen i tidligere år ligget omkring 10 pct. Det er særligt de store virksomheder med en omsætning på over 250 mio. kr., som har foretaget afskedigelser af medarbejdere, jf. figur 4.

Figur 4

Kilde: DM&T, 2020

Genstartsteamet anslår på baggrund af opgørelser foretaget af Dansk Mode & Textil et scenarie med en tilbagegang i branchens samlede omsætning på 10-15 pct. i 2020, hvilket svarer til en nedgang på 4,6 – 6,9 mia. kr.

Eksport i mode- og tekstilbranchen under COVID-19

De danske modevirksomheder henter 2/3 af omsætningen på eksportmarkederne og er derfor sårbare over for tilbageslaget i den globale økonomi, som COVID-19 har medført. Genstartsteamets undersøgelse viser, at 74 pct. af virksomhederne har oplevet et fald i eksporten under COVID-19. En undersøgelse fra Dansk Mode & Textil viser, at den samlede eksport for mode- og tekstilbranchen i 2020

⁵ Tallene er afrundet

ligger 14,4 pct. under niveauet i samme periode sidste år. Hvis 2020 ender med en samlet eksporttilbagegang på samme niveau som det nuværende, vil danske modevirksomheder have mistet 4,5 mia. kr. alene i eksport.

Det vigtigste eksportmarked for dansk mode er Tyskland efterfulgt af Sverige, Holland og Norge. Udviklingen på nærmarkederne har derfor haft betydning for udviklingen i eksporten af dansk mode og tekstil. Men branchen har været særligt hårdt ramt i de store eksportlande som Storbritannien, og i andre eksportlande som Spanien, Italien, Frankrig og USA. Disse markeder er fortsat ramt af stramme restriktioner og nedlukninger regionalt og lokalt, hvorfor fysiske detailbutikker er under pres. Markedsanalyser fra Udenrigsministeriet viser, at det er uvist, hvornår restriktionerne ændres, hvilket har en negativ betydning for salget. Skrappe indrejserestriktioner er særligt en udfordring i USA og Kina.

Stigning i online handel

Selvom mode- og tekstilbranchen samlet set har oplevet en tilbagegang i forbindelse med COVID-19, har der vist sig at være fremgang på visse områder. En undersøgelse blandt Dansk Mode og Textil's medlemmer viser, at det særligt er virksomheder med en samlet omsætning mellem 25 og 250 mio. kr., der har oplevet en vækst i deres online-omsætning. Det er samtidig de virksomheder, der har den højeste andel af online salg. Det skyldes bl.a., at mange mindre virksomheder ikke har ressourcerne og kompetencerne til digital omstilling. Denne tendens underbygges i Genstartsteamets undersøgelse, hvor 2/3 af virksomhederne har oplevet vækst i onlinesalget under COVID-19.

Markedsundersøgelser fra Udenrigsministeriet viser ligeledes, at forbrugernes online handel er vokset massivt under COVID-19, og at forbrugerne i stigende grad orienterer sig mod digitale markeder med stor lokal variation i platformene. Markedsundersøgelserne viser, at virksomhederne forventer, at de største eksportudfordringer i de følgende år er frygten for en anden bølge af corona og konsekvenserne herved, bl.a. likviditetsproblemer og nye nedlukninger af detailhandel. Derudover præger usikkerhed omkring kontakt med forhandlere ved fortsatte rejserestriktioner og ingen udsigt til messeaktivitet også virksomhederne.

Markedsundersøgelserne viser dog, at forbrugerne har en begyndende optimisme og er begyndt at forbruge igen. Der er desuden tendenser, der peger i retningen af, at forbrugerne begynder at tilpasse sig de nye betingelser under COVID-19 og have et øget fokus på bæredygtighed og cirkulære koncepter. Særligt hos de unge med #wearyourvalues bevægelsen, fashion rental services, indlevering af tekstil til genanvendelse etc.

Markedsanalyserne viser samtidig en tilbageholdenhed fra indkøbere, som bl.a. kan skyldes de mange aflyste messer og andre fysiske markedsføringsformater samt en usikkerhed om, hvorvidt der bliver en tilbagevenden til disse formater fremover.

Mode- og tekstilbranchens klima- og miljømæssige udfordringer

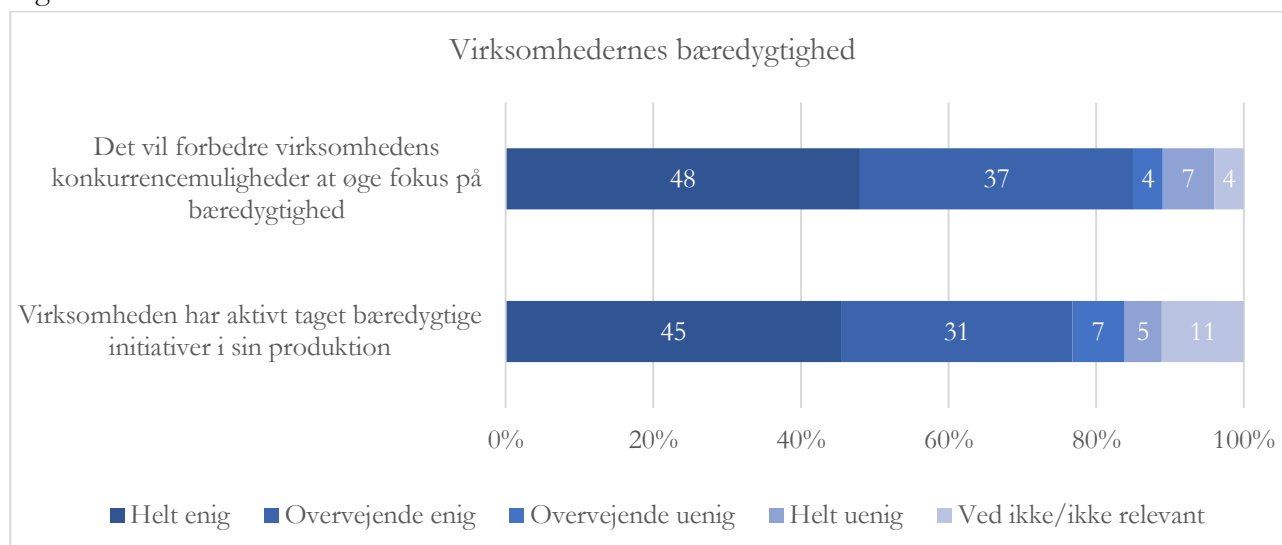
Mode- og tekstilbranchen har igennem mange år været en branche præget af fundamentale udfordringer med klima- og miljøbelastning og disse udfordringer er ikke blevet mindre under COVID-19. Et globalt overforbrug af tøj og tekstiler og ressourcetunge produktionsmetoder har betydet, at tøj- og tekstilbranchen udgør den fjerde største kilde til miljøbelastning. Samtidig ligger tekstiler på en femteplads

over de mest belastende forbrugsgoder med et europæisk forbrug af tekstiler, der udleder 654 kg CO₂ per person om året. Under COVID-19 blev dette endnu mere tydeligt med tøjlagre, der hobede sig op i lagerhaller og forbrugere, der fra den ene dag til den anden ændrede forbrugsmønstre fra beklædning og fodtøj til fordel for mere hjemlige behov.

COVID-19 krisen har desuden været med til at belyse de store udfordringer, der er i leverandørkæden inden for mode- og tekstilbranchen, hvor produktionslande som Bangladesh blev hårdest ramt af nedgangen i det globale forbrug.

Det er genstartsteamets vurdering, at en omstilling af branchen mod bæredygtighed er afgørende for både at bidrage positivt til at mindske klima- og miljøbelastningen på globalt plan og samtidig sikre, at dansk mode og tekstil fremover vil være en styrkeposition. Bæredygtighed vil i de kommende år blive et konkurrenceparameter globalt set og det er derfor afgørende, at vi får alle de danske mode- og tekstilvirksomheder med i omstillingen. Genstartsteamets undersøgelse viser også, at der generelt er en positiv tilgang til grøn omstilling blandt virksomhederne og at et øget fokus på bæredygtighed kan være en vigtig nøgle til at genoprette dansk eksport. 85 pct. af virksomhederne mener, at det vil forbedre virksomhedens konkurrencemuligheder at øge fokus på bæredygtighed og 76 pct. mener, at de har taget aktive bæredygtige initiativer i produktionen, jf. figur 5.

Figur 5

Kilde: Genstartsteamets undersøgelse⁶

Kilder

Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (2020). Erhvervsfremme i Danmark 2020-2023.

Dansk Erhverv (2020). Analyse: Vækst i modeeksporten flader ud.

DM&T (2020). COVID-19: Effekt på den danske modebranche. Status 1. halvår 2020.

⁶ Tallene er afrundet

DM&T (2020). Modebranchens vækst stoppede i 2019: For første gang i 10 år falder salget af dansk beklædning.

Erhvervsministeriet (2019). Vækstteam for kreative erhvervs rapport: Danmark: Et internationalt førende vækstmiljø for kreative erhverv. Hovedrapport med anbefalinger fra Vækstteam for kreative erhverv til regeringen.

Klimapartnerskabet for handel (2020). Regeringens klimapartnerskaber.